

SAMUEL NOAH KRAMER'İ KAYBETTİK (1897-1990)

Zamanımızın en büyük ve en verimli sumeroloğu Samuel Noah Kramer'in vefat etmiş olduğu acı haberini almış bulunuyoruz. Kramer 1897 yılında Rusya'da doğmuş ve dokuz yaşında Birleşik Amerika'ya göçmüş, yüksek öğrenimini Pennsylvania Üniversitesinde yapmıştır.

Bu yüzyılın başlarında önde gelen sumerologlardan Arno Poebel'in sumeroloji alanındaki öğretilerinden yararlanmıştı. Daha sonra, zamanımızın başta gelen tüm sumerologları ile yakından işbirliği yapmıştır. Bu arada, o bir arkeolog, bir tarihçi, bir dinler tarihçisi ve dilci olarak birçok kazılarda bulunmuştur.

Uzun yıllar Sumercenin anlaşılması, bu dilde yazılmış edebî eserlerin tercüme edilmesi ve açıklanması için büyük gayretler göstermiştir. Onun 1956 yılında yayınladığı Sumerliler, Onların Tarihi, Kültürü ve Karakteri adlı eseri daha sonra birçok dile çevrilerek Tarih Sumer'de Başlar adı ile yayınlanmıştır. Bu eserde insanlığın tarih ve kültüründe ilk kez suyüzüne çıkan olgular, beşerî faaliyetler hakkında etraflıca bilgi verilmektedir. Bu "ilk"lerden bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz; ilk "elma parlatma" konusu, ilk "sinir savaşı", ilk "tarihçi", ilk "Musa", ilk "hukukî konu, ilk "farmakopeia", ilk "çiftçi almanağı", ilk "kozmozgoni ve kozmoloji", ilk "ata sözleri ve deyişleri", ilk "edebî münakaşa". Bu eserde ayrıca İstanbul Eski Şark Eserleri Müzesinde bulunan bir tabletin kopyesi ve tercümesi olan "Enmerkar ve Aratta Beyi" adlı eser, Urnammu Kanunnamesi, Lipit-İhtar'ın Kanunnamesi, Ay Tanrısının Doğumu, Bir Sosyal Adalet: Tanrıça Nanşe'ye Himne (ilahi), Gilgamiş ve Yaşam ülkesi, Bir ejderhanın öldürülmesi gibi konulardaki Sumerce metinler de tercüme edilmiştir.

Kramer'in çeşitli metin neşri, tercümesi ve işlenmesi mahiyetindeki eserlerinden başka Sumer Tabletlerinden, Sumer Mitolojisi, Sumer ve Akkad Mitolojisi vb. çalışmaları da sayılabilir.

Bilindiği gibi Sumerliler İ.Ö. 2000 yılında tarih sahnesinden silinmiştir. Fakat onlardan egemenliği alan Sami Akkadlılar Sumerlilerin bütün yazılı eserlerini koruyup yaygınlaştırmışlardır. Böylece onların manevî kültürleri, özellikle edebî eserleri, muhafaza edilmenin yanında, daha da

geliştirilmiştir. Kramer'in ele aldığı Sumerce eserler bu nedenle, İ.Ö. 2000 yılından öncesine ve daha sonraki yıllara uzanmaktadır.

Bilim dünyası böyle çok yönlü ve üstün kabiliyetli bir bilginin ölümü ile büyük bir kayıba uğramıştır. Ayrıca, biz Türkler büyük bir dostumuzu kaybetmekle son derece üzüntü duymaktayız. 1 Aralık 1990.

(Profesör Samuel Kramer hakkındaki bu yazı değerli sumerolog Prof. Dr. Kemal Balkan tarafından hazırlanmıştır).